

This is an electronic reprint of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

"Förbaskade krig ska'e alder ta slut"

Lassén-Seger, Maria

Published in:
Hufvudstadsbladet

Published: 04/06/2023

Document Version
Accepted author manuscript

Document License
Publisher rights policy

[Link to publication](#)

Please cite the original version:

Lassén-Seger, M. (2023). "Förbaskade krig ska'e alder ta slut": Recension av Monica Borg-Sunabacka: *Agneta 1944*. *Hufvudstadsbladet*, 33. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023061555033>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

”Förbaskade krig ska’e alder ta slut”

Monica Borg-Sunabacka: *Agneta 1944*. Ill. Terese Bast. Scriptum, 2023.

Året är 1944. Under brinnande krig skickas 11-åriga Vasaflickan Agneta till släkten i Kronoby, eller Krombi som ortsborna säger, medan mamman åker till Helsingfors för att vårda pappan som sårats vid fronten. I sin andra barnbok *Agneta 1944* låter Monica Borg-Sunabacka sommarlovsfrihet på landet verkningsfullt krocka med en allvarstygnd vardag i krigets skugga. Som i debuten *Hanna 1918* (2019) kretsar berättelsen kring en laddad tid i vår historia och händelserna görs levande och tillgängliga för unga läsare genom att de filtreras genom bokens unga huvudperson.

Med bävan stiger Agneta på bussen som tar henne ut på landsbygden till farbroderns bondgård. I bagaget har hon oron för pappan som mist ett ben, otäcka minnen av bombningar och en kluvenhet inför att bli ivägskickad. För Agneta uppvuxen i stan är landsbygden lika delar främmande och spännande. Borg-Sunabacka tecknar varsamt ett trovärdigt porträtt av ”stadsfröken” Agneta som älskar mjölk, men är rädd för kossor. Vid sommarens slut gläds hon över att anses vara en ”dåuli” hjälpreda på gården. Det betyder ju, vet hon, att hon är duktig, inte dålig.

Uppdaterad flickbok

Borg-Sunabacka skriver i gedigen flickbokstradition utan att göra sin flickprotagonist överdrivet klämäck. Agneta blir väl omhändertagen i Kronoby, men det ledsna väller fram ändå, vilket ger porträttet av henne djup och trovärdighet. Medan Agneta är en känslig iakttagare, är jämnåriga kusinen Maji den ultimata side-kicken. Full av upptåg och rapp i mun, flänger Maji runt med en noppig basker i nacken och levererar slagfärdigheter som: ”Jag ska ha en snäll karl. Punkt slut.”

Det är också Maji som delger Agneta sådant som de vuxna talar tyst om, som att grangubben Krokas Sanfrid blev underlig efter att han kom hem från Tammerfors 1918 och har supit bort gård och familj. Med det kommer insikten om att ”[i] krig miste folk inte bara armar och ben utan också förståndet”. Maji vågar säga det alla tänker: ”Förbaskade krig ska’e alder ta slut [...] så kunde man väl inte säga högt,” tänker Agneta. ”Alla måste ju tiga och tåla ’dessa ofärdstider’ som man sa i skolan, och ställa upp för fosterlandet”. Men inom sig håller Agneta helt med.

Glädje i krigets skugga

Terese Bast har gjort den inbjudande pärbilden och kapitelbokens vinjetter. De senare kommer emellertid mindre till sin rätt då färgskalan enbart går i grått. Under Agnetas Krombisommar i krigets skugga finns nämligen också åtskilliga stunder av glädje och sprittande sommarfrihet. Att hoppa i höladan, spionera på ungdomarna som dansar i Vikmans ria och att pyta kräftor är härligt, kittlande farligt. Borg-Sunabacka gör klokt i att hålla sig till det vardagsnära och inte överlasta handlingen med spänningsintriger bortom den oro och sorg som kriget för med sig. Dialektala ord och uttryck i dialogen ger livgivande lokalfärg.

Utan att tumma på vare sig glädje eller allvar berättar Borg-Sunabacka enkelt och engagerat om hur det kan vara att som barn uppleva krig. Därtill inte vilket krig som helst, utan ett som ligger oss finländare närmast i tid och som vi bör tala om – också med våra barn. Till bokens största förtjänster hör att den tar det uppdraget och sina unga läsare på allra största allvar.

Maria Lassén-Seger